

Hrvatske« tematski je podijeljen na pet dijelova. To su, idući redom izlaga- nja: tekstualni dio na hrvatsko-srpskom i engleskom jeziku; katalog; popis kartografa, crtača, bakrorezaca i izdavača; popis ilustracija; literatura.

Na 15-ak stranica teksta autorica nas upoznaje s povijesno-geografskim uvjetima koji su prethodili nastanku karata, s počecima kartografskog stva- ralaštva te nas kronološkim redom od 15.—19. st. upoznaje s vrsnim svjet- skim kartografima i njihovim kartama tematski vezanim za područje Hrvat- ske. Spomenimo samo Petu tablu Evrope iz Geografije K. Ptolomeja, Ulm 1482. g. (kat. br. 1) na kojoj su naši krajevi i Jadransko more prilično vjerno prikazani. Autorica nadalje izdvaja, prema području koje prikazuje, dvije vrste karata te ih vrlo sistematično razrađuje. To su karte kontinentalnih područja izrađivane u samostanima Austrije i Ugarske po nalogu nekog vla- dara, pretežno u vojne svrhe. Na tim kartama, koje su stvarali vrsni austrij- ski i ugarski kartografi kao A. Hirschvogel, W. Lazius i dr., ali i kartografi našeg porijekla I. Klobučarić i S. Glavač, prikazani su dijelovi unutrašnje Hrvatske i Slavonije. Međutim, nije bio rijedak slučaj da su te karte prika- zivale i nepoznata područja s izmišljenim objektima. Kao rezultat naše po- morske orijentacije uz tzv. kontinentalne karte koje prikazuju unutrašnjost, nezaobilaznu i vrlo važnu ulogu u povijesti kartografije odigrale su i pomor- ske karte s prikazom naše obale i otoka, tzv. portulani i izolari.

Prof. Pandžić je ne bez razloga najviše pažnje posvetila upravo tim kar- tama i tako se na neki način »odužila« i našim kartografima P. Kopicu, V. D. Volčiću, M. R. Koluniću i N. Bonifačiću, koji su uz vrsne majstore P. Vescon- ta, A. Bianca, G. F. Camocia, G. Gestaldia izrađivali portulane i izolare. U drugom, najopsežnijem dijelu knjige-katalogu, autorica nas vrlo temeljito upo- znanje s cjelokupnim izloženim materijalom. U opisu kataloških jedinica dati su podaci geografskog, geografsko-političkog i povijesno-političkog karaktera koje nalazimo i na samim kartama.

Kako se većina karata naših kartografa iz ranijih razdoblja nalazi izvan granica naše zemlje, mnoge od njih iz razumljivih razloga nisu mogle biti prezentirane. Zahvaljujući suradnji s pojedinim institucijama u nas i u ino- zemstvu, kao i privatnim kolekcionarima, većina karata je prvi put bila prikazana široj javnosti. Listajući katalog zamjećujemo izrazitu dominaciju karata stranih kartografa, dok su od majstora našeg porijekla zastupljeni samo P. Kopic, S. Glavač, P. R. Vitezović iz 16. i 17. st., J. Bedeković, A. Pata- čić, i I. Dizma Florijančić iz 18. st., te J. R. Kvaternik s kartom školstva u Hrvatskoj i Slavoniji iz 19. st.

Ako pak izvršimo brojčanu analizu, dolazimo do podataka da od 214 ukupno predstavljenih karata svega su 8 izradili navedeni »domaći karto- grafi. Osebnju estetsku vrijednost katalogu nadasve daje bogatstvo ilustra- cija. Na 114 stranica kataloga svoje mjesto našlo je 55 faksimila karata, od kojih čak 12 u boji. Katalog završava popisom svih kartografa, crtača i iz- davača zastupljenih na izložbi, popisom ilustracija i literature. Iako napisan kao katalog, svojim sadržajem i bogatstvom prezentiranih karata on je i više od toga. Napisan je na način na kakav se kod nas još nije prikazao jedinstveni prikaz svih kartografa i njihovih karata što su tematski vezane za područje današnje Hrvatske. Uzevši u obzir sve navedene kvalitete, osim informacije, katalog »Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske« može poslužiti i kao edukativno sredstvo za sadašnje i sve buduće generacije geo- grafa i onih koji se tom tematikom bave. (Ž. RICHTER).

OSOBLJE ARHIVA HRVATSKE PRED 50 GODINA. Potkraj 1990. god. poslao nam je uvaženi arhivski stručnjak Arhiva Hrvatske u mirovini, veoma zaslužni arhivista i povjesničar dr. Josip Buturac uzvratnu čestitku u povodu

